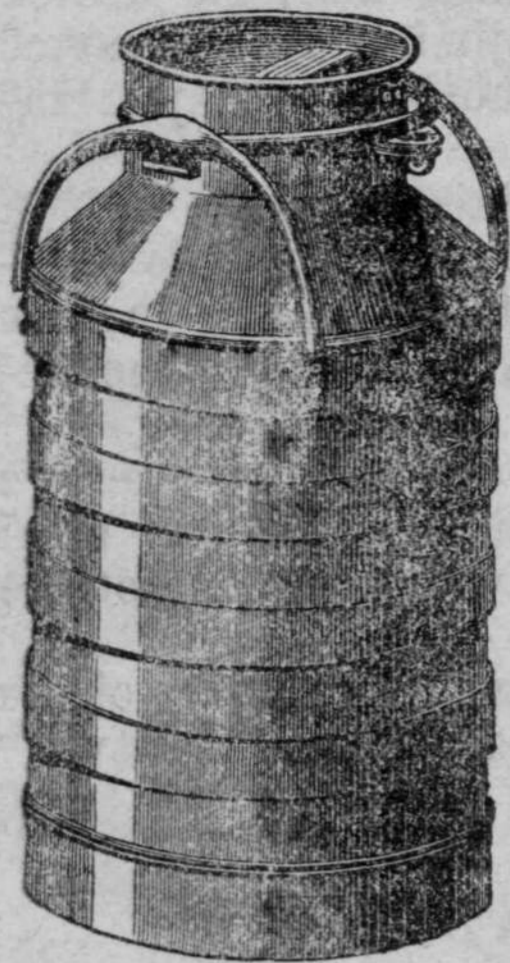

omenjeno hlajenje mleka, v vročem poletnem času pa neobhodno potrebno. Ko je mleko shlajeno, sme se še le pričeti s pošiljanjem. Posode za pošiljanje mleka so ali iz lesa ali iz ploščevine; zadnje imajo na vsak način prednost, posebno pri pošiljanji po železnici. Vse posode, ki se jih za to rabi, morajo biti tako narejene, da se dajo dobro zamašiti, tako, da ne more zrak k mleku dohajati, pa tudi ne mleko se izlivati.

Pod. 9.

Vsem tem tirjatvam zadostuje iz jeklene ploščevine izdelana posoda Fleischmannova (pod. 9). Cela posoda narejena je, kakor uže gori omenjeno, iz pocinjene, jeklene ploščevine. Dno posode ne stoji na tleh, ampak na močnem, spodnjem obroču. Pokrov je na poseben način narejen, ter ima podlago iz kavčuka. Za ta pokrov ima izumitelj patent. — Izmikanje mleka iz te posode zavaruje se s ključavnico ali pa s pečatom. Omeniti je še, da ima posoda zaradi trdnosti še primerno število obročev. Taka posoda za pošiljanje mleka dobi se pri Kleiner & Fleischmann-u v Mödlingu z ozirom na velikost od 8 do 50 litrov za 3 gold. 75 kr. do 12 gold. 50 kr. Dobiti se zamore tudi ravno tam za to posodo primerno cedilce. (Glej pod. 10).

V vročem poletnem času je zelo priporočljivo, ako se ima ledú na razpolaganje, v gori omenjene posode vtakniti posodico z ledom napolnjeno. Taka posodica (pod. 11) stane 2—3 gold.

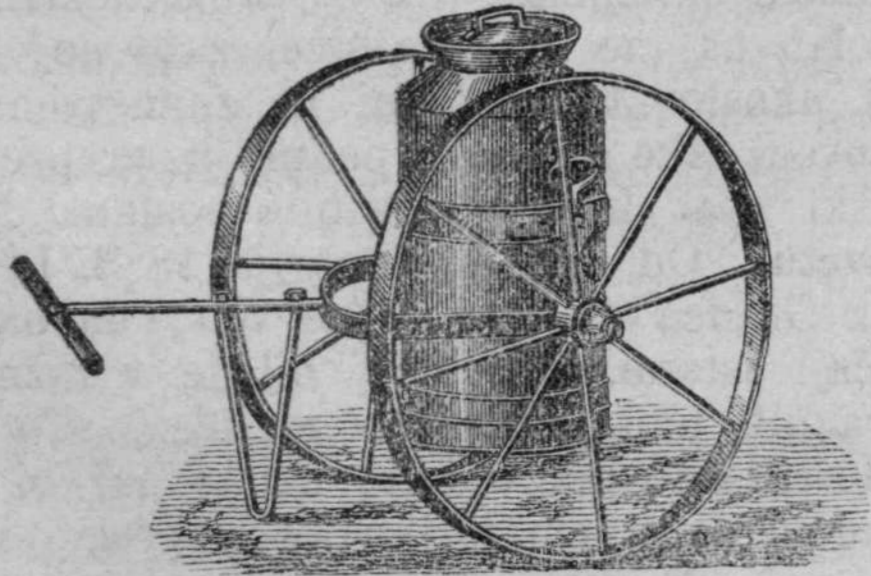

Pod. 10.

Pod. 11.

Za pošiljanje mleka v bližino je zelo pripravna posoda na kolih, kakor jo predstavlja pod. 12. Taka priprava stane za 60 litrov 58 gold.

Pod. 12.

Vsaka posoda, ki se rabi za pošiljanje mleka, mora se pri vsaki porabi takoj temeljito osnažiti. Pri posodah iz ploščevine zadostuje, da jih enkrat osnažimo v vroči, sè sodo nekoliko pomešani vodi, potem se splaknejo in na prepihu posušé. Več skrbi treba je imeti z leseno posodo, posebno poleti. Te posode zamorejo se

le z apnom dobro osnažiti; puste se nekaj časa ležati v apneni vodi, potem se v čisti vodi operó in na zraku dobro presušé.

Posode z mlekom, koje se na železnico dajo, morajo imeti vedno razločno pisan naslov. Izplača se dostikrat kmetovalcu namesto mleka smetano pošiljati; pri tacem pošiljanji velja vse ono, kar je o mleku povedanega.

(Dalje prihodnjič.)

Kmetijske novice in izkušnje.

Nemška mlekarska razstava v Monakovem l. 1884.

Zadnja taka nemška razstava bila je leta 1879. v Berlinu. Od tega časa je napredek v mlekarstvu še večji postal in pomočna sredstva te kmetijske stroke so se izdatno pomnožila. Veliko novega se je vpejlalo v mlekarstvo. Glavni odbor kmetijskega društva na Bavarskem in mlekarsko društvo ravno tam, sklenila sta pokazati zdajšnji stan mlekarstva s tem, da priredita v oktobru t. l. v stekleni palači v Monakovem mlekarsko razstavo. Namen razstave je, pokazati zdajšnji stan mlekarstva na Nemškem in pa vednostne napredke v tej stroki v vseh družih deželah. Razstava se otvori v četrtek 2. oktobra, ter zakluči 12. oktobra. Programi in oglasnice se dobé pri tajništvu izvrševalnega odbora mlekarske razstave v Monakovem (Türkenstrasse 7) brezplačno.

Karol Ramboúzek, c. kr. stotnik, posestnik in vodja kmetijskega semenišča v Zborovu,

dobil je v priznanje svojih zaslug viteški križ Franc Josipovega reda. Imenovani gospod je tudi kranjski kmetijski družbi uže večkrat in tako tudi letos poslal brezplačno seme novih sort žita in krompirja.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Seja glavnega odbora dné 6. aprila 1884

pod predsedstvom gosp. barona Wurzbacha. Navzoči: gg. podpredsednik Seunig, tajnik Pirc in odborniki: Brus, Detelja, Goll, Jerič, Kastelic, Murnik, Neweklovski, Robič, Souvan, Wičel, dr. plem. Wurzbach.

Obravnavale so se sledeče zadeve:

Prestava knjižice „Opis najnavadnejih, sadjereji škodljivih mrčesov“ na nemški jezik, se naznanje vzame ter honorar za prestavo nakaže.

Vsled odloka visoke deželne vlade od 28. avgusta p. l. pritrdilo je c. kr. ministerstvo nasvetu glavnega odbora, da se porabi ostala subvencija, namenjena kmetijskemu nadaljevalnemu poduku za izdajo knjige o „mlekarstvu“. Ker je ta svota le majhna, nasvetuje tajnik Pirc, da se spis o „mlekarstvu“ v „Novicah“ tiska ter potem posebni ponatis preskrbi. Ta ponatis dodá naj se tudi kot priloga „Kmetovalcu“. Predlog se sprejme.

Deželni odbor naznanja glavnemu odboru, da skliče na 17., 18. in 19. dan aprila t. l. kmetijsko enketo ter vabi odbor, naj izbere in naznani za omenjeno enketo tri zastopnike iz kmetijske družbe. Glavni odbor vstreže tej želji in voli svojim zastopnikom gg. družbenega predsednika barona Wurzbacha, podpredsednika Seuniga in tajnika Pirca.

Naznanilo izvrševalnega odbora avstrijske mlekarske zadruga na Dunaji, da bode tekom meseca aprila občni zbor, se na znanje vzame, ter se sklene naprositi g. odbornika dr. Poklukarja, da blagovoli zastopati kmetijsko družbo pri zborovanji.

Naznanilo c. k. ministerstva o „mlekarski razstavi v Monakovem“ se na znanje vzame ter naroči razglasilo razstave v „Kmetovalcu“ in „Novicah“.

C. k. deželna vlada nazivlje glavni odbor, da naj se ji pošlje do konca [maja] proračun subvencij za kmetijstvo na Kranjskem za leto 1885. Stvar se izroči posebnemu odseku.

Od vlade glavnemu odboru doposlano letno poročilo bivšega potovalnega učitelja gosp. Kramarja o njegovem delovanju l. 1883. izroči se v poročilo odseku za splošne reči.

Prošnjo županov bistriške doline na Notranjskem na sl. c. kr. ministerstvo poljedelstva za brezplačno podelitev štirih bikov in nekaj telic, sklene glavni odbor toplo priporočeno odposlati, ter slavno ministerstvo prositi, da se prošnja usliši; se ve da brez kramarjenja one svote, ki je namenjena v povzdigo živinoreje cele dežele.

Prošnja učitelja g. Ranta za brezplačno podelitev družbenih knjig se deloma usliši.

Prošnja podružnice novomeške za divjake, cepiče in sadike vrb se je oddala deželni vladi, oziroma deželnemu odboru in vodstvu deželne vino- in sadjerejske šole na Slapu. Omenjeni uradi so prošnji po vsem ustregli.

Odbornik g. Witschel poroča o potrebi poprav na podkovski šoli. Potreba poprav se prizna in izvršitev dovoli.

Sklene se nekaj od g. Rambouzeke doposlanega novega krompirja kmetovalcem brezplačno oddati.

Nadalje se reši več vlog, ter se za ude na novo v družbo sprejmejo sledeči gospodje:

Iz podružnice vrhniške: Ignacij Jauernik, Tomaž Jauernik, France Teršar, Lorenc Škof, Jakob Telban, Peter Lenasi, Mat. Jansekovič, Štefan Furlan.

Iz podružnice loške: Janez Brence, Josip pl. Obereigner, Gregor Lah, Jakob Vilan.

Iz podružnice kranjske: Mat. Hafner.

Iz podružnice mokronoške: Janez Dolinar, Andrej Smukavec.

Iz podružnice postonjske: Josip Lavrenčič.

Iz „ metliške: Josip Bežek.

Iz „ bohinjske: Janez Arh.

Iz „ krške: Anton Verbajs, Janez Pfeifer, Karol Riedel, Jakob Cepudar.

Iz podružnice rateške: Jakob Strupi, Ignacij Wetz.

Iz Ljubljane in okolice: Lorenc Mazek in Anton Koblar.

Nova postava.

Dedinsko pravo pri kmetijskih posestvih.

(Konec.)

§. 14. Pri domačijah, katere so last več oseb, določila te postave nimajo nikakoršne veljave.

Pri tem velja izjema gledé onih domačij, katere so solast zakonskih družetov in so v takih krajih, za katere deželna postava zaukazuje, da za slučaj smrti zakonskega družeta sme preživeti družje prevzeti v zapuščino umrlega spadajočo polovico domačije, v kolikor temu niso nasproti zapustnikove naredbe za slučaj smrti ali pogodbe.

Za ta slučaj deželno postavodajstvo tudi določuje, ali in v koliko v veljavo stopijo določila §. 6., 7., 9.

in 10. tudi tedaj, ako je prejemnik preživeč zakonski družje.

§. 15. Ako k eni zapuščini spada več domačij, za katero tudi v smislu §§. 4. in 5. pričujoče postave več oseb nastopi postavno dedščino, tedaj imajo pravico izbrati si domačije v oni vrsti, katero določi deželno postavodajstvo. — Nasledniki umrlega dediča stopijo na njegovo mesto. Med njimi ima oni pravico izbiranja, kateremu pristojna prednost po omenjeni zaporedni vrsti.

§. 16. Ako deželno postavodajstvo izreče v §. 1. označene domačije za nerazdeljivne, tedaj veljajo določila pričujoče postave pri njih v toliko, da je lastnik v svojem razpolaganju z domačijo omejen z njeno nerazdeljivnostjo.

§. 17. Ta postava postane veljavna ob enem z vsemi onimi postavnimi naredbami, katere se na njeni podlagi naredé po deželnem postavodajstvu za dotične dežele ali njene posamezne dele.

§. 18. Izvrševanje te postave naročim Svojemu ministru notranjih zadev, pravosodja in poljedelstva.

Politične stvari.

Govor državnega poslanca Božidara Raiča pri letošnji budgetni obravnavi.

„Visoka zbornica! Lepi Mali Štajar ima vsled duhovniškega imenika labodskega 467.000 ljudi, med temi po poslednjem številjenji ljudstva 41.000 Nemcev, drugi so Slovenci. Poleg teh še je na meji sekovske vladikovine 15.000—20.000 Slovencev, in po priliki ravno toliko v Gradci. Po takem biva na Malem Štajarji okolo 450.000 Slovencev. Ti imajo 160 slovenskih, 75 slovensko-nemških šol. Potem še je 14 šol z nemškim poučnim jezikom.

Prijetno bi bilo, da so šole, katere se imenujejo slovenske, tudi resnično slovenske. Mestoma uže v prvem razredu, indi v drugem in tretjem šolskem letu muči se mladina z drugim deželnim jezikom. V slovensko-nemških šolah se uže v prvem šolskem letu uči drugi deželni jezik. V nemških šolah se samo nemščina uči, slovenščina pa ne, izvzemši nekatere slučaje in to prostovoljno. Okrajni šolski svet v Ptujji je predlagal, da se pred četrtim ali petim letom ne bi počinalo s poukom družega deželnega jezika. Oziroma na ta predlog je okrajna učiteljska skupščina dne 6. julija 1882. leta nekoliko dalje stopila; bilo je namreč ondi s 33 proti 21 glasom sklenjeno, da se drugi deželni jezik v narodnih šolah naj ne uči, in sicer zato ne, ker temu so nasproti ukoslovno-detovodni in znanstveni razlogi. Ker so detovodi tako sklenoli, podprl je ta predlog tudi okrajni šolski svet in stvar je bila poslana deželnemu šolskemu svetu. Od dne 7. januarija 1883. l., števil. 88, dospel je iz Gradca ukaz, kjer se veli, da naj vse pri starem običaji ostane. A običaj bil je v raznih dobah in tudi v raznih učilnicah jako različen. To je nedoločnost. Hoteli smo poizvedeti, kedaj naj bi se počel pouk v drugem deželnem jeziku ali poprek, jeli bi se počelo ali ne. — Deželni šolski svet v tem ničesar določenega ni povedal; sklical se je sicer na naredbo od dne 14. septembra 1870. l., kjer se velevala: „ako naj bi se v narodnih šolah učil drugi deželni jezik, naj se na to gleda, da se učenci najprvo dobro pouče v čitanji in pisanji in imajo v tem trdno podlago.“ Kedaj naj se to zgodi, razsoditi imajo detovodi in ukoslovci. Najbolji detovodi učijo, da narodne učilnice so dolžne,